

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2012

HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

CZERWIEC 2012

Część I**Zadanie 1. (0–1)**

Obszar standardów	Opis wymagań
Tworzenie informacji	Interpretacja elementów przekazu ikonograficznego (III 3 P)

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Na reliefie postać faraona została przedstawiona (znajduje się) w centrum.
- Władca występuje w otoczeniu bóstw, jest pod opieką bogów.
- Postać władcy jest tej samej wielkości co bóstwa.
- Władca jest koronowany przez bóstwa.

1 p. – za wyjaśnienie z uwzględnieniem dwóch elementów

0 p. – za wyjaśnienie z uwzględnieniem jednego elementu lub za błędną interpretację elementów reliefu

Zadanie 2. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uporządkowanie chronologiczne wydarzeń historycznych ze starożytności (II 1 P)
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:

Fragment oznaczony 3 – A

Fragment oznaczony 1 – B

1 p. – za wskazanie dwóch wydarzeń wg podanego kryterium

0 p. – za wskazanie jednego wydarzenia wg podanego kryterium

Zadanie 3. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji z tekstu – rozpoznanie dokumentu (II 5)
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:

edykt mediolański (edykt tolerancyjny dla chrześcijan)

1 p. – za podanie poprawnej nazwy dokumentu

Zadanie 4. (0–1)

Tworzenie informacji	Ocena wydarzenia przedstawionego w tekście i uzasadnienie odpowiedzi (III 2, III 3 P)
----------------------	---

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Takie zachowanie Bolesława, brak należytego dla władcy szacunku, podważało autorytet władcy ruskiego. Osadzony na tronie książę uzyskał władzę dzięki obcej interwencji, a jego patron okazał mu lekceważenie, publicznie i ostentacyjnie ośmieszył (poniżył) go.

1 p. – za dokonanie prawidłowej oceny i uzasadnienie odpowiedzi

Zadanie 5. (0–2)

A. (0–1)

Korzystanie z informacji	Analiza danych statystycznych – odczytanie zmian zachodzących w gospodarce (II 4 P)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:

Najwięcej lokacji miast w XIII w. było w dobrach monarszych (książęcych, królewskich).

1 p. – za wskazanie właściwej kategorii dóbr

B. (0–1)

Tworzenie informacji	Wyjaśnienie zjawiska zilustrowanego danymi statystycznymi (III 2, III 3 P)
----------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

Nie, we wskazanym okresie następowały zmiany.

- W XIV w. najliczniejsze były wciąż lokacje w dobrach monarszych, ale w XV w. lokacji rycerskich było już ponad dwukrotnie więcej niż monarszych.
- W XIV–XV w. spadała liczba lokowanych miast w dobrach panującego.

1 p. – za prawidłową ocenę zjawiska i uzasadnienie

Uwaga: Jeśli zdający nie dokonał oceny lub źle ocenił zjawisko, to nie otrzymał punktu.

Zadanie 6. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie zjawiska historycznego (II 2 R)
--------------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Sytuacja wymagała podkreślenia autorytetu Kościoła i soboru. Działania miały służyć przezwyciężeniu schizmy, aby zapobiec rozpadowi Kościoła.
- Celem podjętych działań było przezwyciężenie Wielkiej Schizmy Zachodniej i uzyskanie decydującego wpływu na losy Kościoła, aby zapobiec kolejnym kryzysom w Kościele.

1 p. – za wyjaśnienie z określeniem celu działań podjętych przez sobór

Zadanie 7. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wskazanie charakterystycznych cech stylu architektonicznego (II 6 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- budowla na planie centralnym
- przykrycie budowli w postaci kopuły na bębnie (półokrągła kopuła)
- bęben to (ośmioboczny) graniastosłup z kolistymi oknami
- prosta kompozycja (bryły geometryczne: korpus – sześcian, bęben – graniastosłup, wydłużona kopuła i walcowata latarnia)

1 p. – za odpowiedź z podaniem dwóch elementów

Zadanie 8. (0–2)**A. (0-1)**

Wiadomości i rozumienie	Znajomość faktografii związanej z dziejami polskiej reformacji i kontrreformacji (I 7 P)
-------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- luteranie
- kalwini
- arianie (bracia polscy)
- bracia czescy

1 p. – za podanie nazw dwóch wyznań chrześcijańskich

B. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie mechanizmów politycznych (przyczyn decyzji podjętych przez króla) (II 2 R)
--------------------------	--

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Nadania królewskie były główną drogą awansu ekonomicznego i społecznego. Król Zygmunt III, pomijając dysydentów przy rozdawnictwie urzędów i dóbr, współdziałał z Kościołem katolickim w polityce kontrreformacji. Liczni dysydenci byli skłonni wyrzec się swych przekonań religijnych, by odzyskać możliwości tego awansu.

1 p. – za wyjaśnienie z uwzględnieniem informacji o pozbawieniu (odsunięciu) innowierców od awansu

Zadanie 9. (0–1)

Tworzenie informacji	Sformułowanie stanowiska i jego uzasadnienie (III 2, III 3 P)
----------------------	---

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Zobowiązania nie zostały dotrzymane. Choć caryca Katarzyna uroczyście gwarantowała Rzeczypospolitej integralność terytorialną i zrzekała się w traktacie z 1773 r. wszelkich pretensji terytorialnych wobec Rzeczypospolitej, to nastąpiły kolejne dwa rozbiory. Stały one z zobowiązaniami z 1773 r. w jaskrawej sprzeczności.

1 p. – za dokonanie prawidłowego rozstrzygnięcia i uzasadnienie swojego stanowiska

Zadanie 10. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji przedstawionych na mapie (II 5 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Wyprawa cesarza Napoleona (I) na Moskwę (Rosję) w roku 1812
- Wojna Napoleona (I) z Rosją w 1812 roku

1 p. – za podanie poprawnego tytułu mapy z uwzględnieniem tematu, czasu i przestrzeni

Zadanie 11. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji zawartych w tekście – identyfikacja postaci i znajomość jej dokonań (II 5 P)
--------------------------	---

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Maria Skłodowska-Curie, uhonorowana Nagrodą Nobla (dwa razy: w 1903 r. i 1911 r., oraz w dwóch różnych dziedzinach nauk przyrodniczych: za badania nad zjawiskiem promieniotwórczości i za wydzielenie czystego radu).

1 p. – za podanie imienia i nazwiska oraz wzmiankę o Nagrodzie Nobla

Zadanie 12. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyszukanie argumentów zawartych w tekście (II 7 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Kolej przyspieszała integrację ekonomiczną obszaru Niemiec.
- Kolej ułatwiała transfer do Niemiec zaawansowanej technologii oraz nowoczesnych rozwiązań organizacyjnych.
- Kolej stymulowała rozwój niemieckiej inżynierii.
- Kolej sprzyjała wykorzystaniu miejscowych zasobów surowcowych.

1 p. – za podanie trzech argumentów

Zadanie 13. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji zawartych w tekście – identyfikacja wydarzenia (II 5 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnej odpowiedzi:

rabacja galicyjska, 1846 r.

1 p. – za rozpoznanie wydarzenia: podanie jego nazwy i daty rocznej

Zadanie 14. (0–1)

Korzystanie z informacji Tworzenie informacji	Analiza źródła ikonograficznego – określenie czasu opublikowania reklamy i uzasadnienie odpowiedzi (II 1 i III 3 P)
--	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

2. (międzywojennego)

- Model reklamowanego samochodu, produkowanego przed II wojną światową, został umieszczony na konturze Polski w granicach z okresu międzywojennego.
- Plakat reklamowy pochodzi z okresu międzywojennego. Rysunek reklamowanego samochodu umieszczono na mapie II Rzeczypospolitej.

1 p. – za wskazanie właściwego okresu historycznego i poprawne uzasadnienie

Zadanie 15. (0–2)

Tworzenie informacji	Krytyczna analiza i ocena dokonanej przez autora rysunku interpretacji wydarzeń (III 2 R)
----------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Rysunek jest komentarzem do amerykańskiej idei powołania do życia organizacji międzynarodowej, która miała czuwać nad pokojem światowym. Autor rysunku ośmiesza politykę prezydenta Wilsona, zestawiając małego gołąbka pokoju z grubym konarem drzewa oliwnego, który symbolizuje Ligę Narodów. Idee stworzenia systemu bezpieczeństwa zbiorowego i utrzymania pokoju na świecie były nierealne.
- Autor rysunku podważa możliwość spełnienia idei Ligi Narodów, organizacji międzynarodowej, której inicjatorem był Wilson. Liga Narodów została przedstawiona jako gałązka oliwna. Gołąb – symbol pokoju, nie jest w stanie udźwignąć gałązki oliwnej; oznacza to, że idee zaprowadzenia i utrzymania pokoju na świecie, są niemożliwe do zrealizowania.

2 p. – za określenie wymowy rysunku (1 p.) i odniesienie do elementów rysunku (1 p.)

1 p. – za określenie wymowy rysunku bez odniesienia do rysunku

Uwaga: Odpowiedź, która zawierała elementy świadczące o niezrozumieniu zagadnienia była oceniana na 0 p.

Zadanie 16. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie przyczyn postawy gen. Andersa (II 2 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- W warunkach panującego w ZSRR systemu totalitarnego masowa ucieczka kilkutysięcznej grupy oficerów do Mandżurii, a więc przez całe terytorium ZSRR, była – zdaniem gen. Andersa – niemożliwa.
- Gen. Anders, jako były więzień, znał rozbudowany aparat bezpieczeństwa i system zabezpieczeń w więzieniach radzieckich, które czyniły ucieczki z więzień i łagrów prawie niemożliwymi.
- Ucieczki z więzień i łagrów były prawie niemożliwe nie tylko z powodu systemu zabezpieczeń, ale także ze względu na warunki środowiska geograficznego: ogromne odległości i niesprzyjający klimat.

1 p. – za poprawne wyjaśnienie z uwzględnieniem informacji o systemie politycznym ZSRR lub informacji o warunkach środowiska geograficznego

Zadanie 17. (0–1)

Korzystanie z informacji	Usytuowanie w przestrzeni i w czasie wydarzenia zilustrowanego na planie (II 1 P)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:

Gdańsk, rok 1970

1 p. – za podanie nazwy miasta i daty rocznej wydarzeń

Część II

Zadanie 18. (0–1)

Korzystanie z informacji	Interpretacja źródła ikonograficznego (II 1 R)
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:
chrystianizacja nowych obszarów

1 p. – za prawidłowe określenie celu cywilizacyjnego wyprawy Krzysztofa Kolumba

Zadanie 19. (0–1)

Tworzenie informacji	Krytyczna analiza danych statystycznych – ocena prawdziwości sformułowanych zdań (III 2 P)
----------------------	--

Poprawna odpowiedź:
Zdania 2 i 3 są prawdziwe.

1 p. – za wskazanie dwóch zdań prawdziwych

Uwaga: Jeśli zdający 4 lub 3 razy wpisał odpowiedź *prawda*, to nie otrzymał punktu.

Zadanie 20. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie koncepcji politycznej (II 2 R)
--------------------------	--

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Autor listu, kwestionując siłę/autorytet króla portugalskiego, postuluje podporządkowanie całości Indii królowi Hiszpanii (połączenie Indii Portugalskich z dotychczasowymi posiadłościami króla Hiszpanii).

1 p. – za poprawne wyjaśnienie

Zadanie 21. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytanie informacji z tekstu – wskazanie argumentów autora tekstu (II 7 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- mała sprawność bojowa mieszkańców Indii
- rozbiecie polityczne Indii
- konflikty między władcami hinduskimi (waśnie i rywalizacja)
- osłabienie będące wynikiem skłócenia władców hinduskich
- przychylność tylko niektórych/nielicznych władców hinduskich dla Europejczyków

1 p. – za podanie dwóch czynników

Zadanie 22. (0–2)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie uwarunkowań stanowiska autora źródeł (cesarza) (II 2 R)
--------------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- poczucie wyższości cywilizacyjnej/kulturowej (moralnej, duchowej, intelektualnej)
- odrębność, odmienność kulturowa
- obawa przed „nowinkami” (przed możliwym wpływem cywilizacji zachodniej na doskonały porządek/groźba zaburzenia istniejącego, a – wg cesarza – doskonałego, porządku)
- obawa przed ekspansją Brytyjczyków

2 p. – za wyjaśnienie z podaniem dwóch czynników

1 p. – za wyjaśnienie z podaniem jednego czynnika

0 p. – za błędną interpretację (odczytanie) źródeł

Zadanie 23. (0–2)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie przyczyn postawy Brytyjczyków (II 2 R)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Brytyjczycy mieli do zaoferowania wyroby ze swoich manufaktur i fabryk, a Chiny były potencjalnie olbrzymim rynkiem zbytu. Brytyjczycy byli zainteresowani sprowadzaniem z Chin herbaty, jedwabiu, porcelany.
- Chiny – ze względu na obszar i liczbę mieszkańców – były bardzo atrakcyjnym partnerem handlowym dla producentów z Wielkiej Brytanii. Brytyjczycy sprowadzali z Chin herbatę, tkaniny jedwabne, a także – z powodu fascynacji chińszczyzną w XVIII wieku – porcelanę i inne wyroby rzemiosła chińskiego.

2 p. – za odpowiedź z uwzględnieniem zarówno importu, jak i eksportu, które składają się na wymianę handlową

1 p. – za odpowiedź z uwzględnieniem tylko importu lub tylko eksportu

Zadanie 24. (0–1)

Korzystanie z informacji	Analiza źródła statystycznego (II 4 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- W ciągu całego XIX w. spadał udział Chin w światowej produkcji dóbr przetworzonych.
- W XIX w. udział Chin w światowej produkcji dóbr przetworzonych sukcesywnie kurczył się: spadek był stopniowy w pierwszej połowie XIX w.; zaś znaczny (gwałtowny) u schyłku XIX w.

1 p. – za prawidłowe określenie zmiany

Zadanie 25. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie przyczyn zjawisk gospodarczych (II 2 R)
--------------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Na zmiany w udziale Chin w światowej produkcji dóbr przetworzonych miał wpływ szybki rozwój państw europejskich i Stanów Zjednoczonych w wyniku rewolucji przemysłowej oraz brak modernizacji gospodarczej w Chinach.
- Znaczenie Chin w gospodarce światowej w XIX w. zmniejszyło się. Było to spowodowane m.in. postawą cesarza Chin i mentalnością elit rządzących w Chinach, które uniemożliwiały modernizację gospodarczą. Chiny był również terenem ekspansji kolonialnej wielkich mocarstw.

1 p. – za wyjaśnienie z uwzględnieniem dwóch przyczyn

0 p. – za niepełne wyjaśnienie z uwzględnieniem jednej przyczyny

Część III

Zadanie 26. (0–20)

Wiadomości i rozumienie Korzystanie z informacji Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu na podany temat (I–III)
---	---

Ocenianie zadania rozszerzonej odpowiedzi z historii polega na przyporządkowaniu wypracowania do jednego z czterech poziomów. Wypracowanie, które nie spełnia wymogów poziomu I, jest oceniane na 0 punktów.

Zdający otrzymuje za zadanie rozszerzonej odpowiedzi maksymalnie 20 punktów, jeżeli napisał wyczerpującą, logiczną i spójną pracę, poprawną pod względem merytorycznym i językowym.

Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat I**Na gruzach imperium rzymskiego.**

Przedstaw trzy strefy kulturowe w Europie wczesnego średniowiecza (Europa Łacińska, Bizancjum, świat Arabów) i scharakteryzuj zachodzące między nimi relacje.

Poziom IV (16–20 p.)

Zdający:

- dokonał wszechstronnej analizy omawianej problematyki, posługując się terminologią historyczną
- przedstawiając złożoność omawianych zjawisk i procesów historycznych, a także ich skutki oraz formułując oceny, uwzględnił trzy strefy kulturowe oraz relacje między nimi
- wykazał się umiejętnością samodzielnego rozumowania, formułowania wniosków i ocen
- świadomie odniósł się do historiografii (np. Tadeusz Manteuffel, Edward Gibbon, Steven Runciman, Bernard Lewis)
- podsumował rozważania.

Poziom III (11–15 p.)

Zdający:

- przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie; dokonał trafnej selekcji faktów, które wykorzystał w charakterystyce omawianych zjawisk
- posługując się ze zrozumieniem terminologią historyczną, przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym; uwzględnił wewnętrzne cezury, np. koronacja cesarska Karola Wielkiego, bitwa pod Poitiers; zauważył złożoność omawianych zjawisk oraz zwrócił uwagę na wzajemne powiązania istniejące pomiędzy strefami (polityczne, ekonomiczne i kulturalne)
- sformułował wnioski i podjął próbę oceny, uwzględniając w niej zarówno pozytywne, jak i negatywne aspekty kontaktów pomiędzy strefami.

Poziom II (6–10 p.)

Zdający:

- przedstawił w sposób uporządkowany (problemowo lub chronologicznie) faktografię potrzebną do opracowania zagadnienia
- wskazał różnorodne formy kontaktów Europy Zachodniej, Bizancjum, i świata islamu (np. wojny, handel lewantyński, oddziaływanie kultur)
- prawidłowo użył i zastosował terminologię historyczną, np. basileus, patriarcha Konstantynopola, biskup Rzymu, papież, kalifat, rekonkwista
- podjął próbę sformułowania wniosków.

Poziom I (1–5 p.)

Zdający:

- podjął rozważanie nad problemem; w najogólniejszy sposób opisał trzy strefy kulturowe, podając kilka faktów charakterystycznych dla tych stref i/lub kilka wydarzeń opisujących relacje między nimi, np. państwo Franków i chrzest Chlodwiga, polityka cesarza Justyniana, ekspansja Arabów
- poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni.

Temat II

Pożegnanie z imperium.

Scharakteryzuj zmianę pozycji Wielkiej Brytanii w świecie w XX wieku.

Poziom IV (16–20 p.)

Zdający:

- dokonał samodzielnej analizy i oceny opisywanych zjawisk i wydarzeń prowadzących do rozpadu imperium kolonialnego; przedstawił je na tle przemian zachodzących w świecie XX wieku, uwzględniając zależności pomiędzy różnymi sferami procesu historycznego
- wykazał się zarówno znajomością poglądów sformułowanych w literaturze przedmiotu (np. Paul Johnson, Tony Judt, Kazimierz Dziewanowski, Wojciech Roszkowski), jak i umiejętnością samodzielnego rozumowania oraz formułowania wniosków i ocen
- podsumował rozważania.

Poziom III (11–15 p.)

Zdający:

- przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym w syntetycznej formie, dokonawszy trafnej i celowej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; posłużył się ze zrozumieniem terminologią historyczną
- właściwie wyodrębnił i scharakteryzował najważniejsze etapy w procesie zmieniającej się roli Wielkiej Brytanii w świecie
- dostrzegł złożoność zjawisk historycznych i podjął próbę powiązania poszczególnych sfer procesu historycznego oraz oceny omawianych zjawisk i wydarzeń
- sformułował wnioski.

Poziom II (6–10 p.)

Zdający:

- przedstawił w sposób uporządkowany faktografię
- wskazał niektóre konsekwencje zmieniającej się roli Wielkiej Brytanii w świecie
- prawidłowo użył i zastosował terminologię historyczną, np. wspaniałe odosobnienie, Trójporozumienie, appeasement, Wielka Trójka, dekolonizacja
- dostrzegł podstawowe etapy i wskazał przełomowe momenty określające pozycję Wielkiej Brytanii w świecie
- podjął próbę sformułowania wniosków.

Poziom I (1–5 p.)

Zdający:

- podjął rozważanie nad problemem, podając tylko kilka faktów, często nieuporządkowanych, świadczących o tym, że zrozumiał temat, np. konferencja pokojowa w Paryżu, II wojna światowa, niepodległość Indii, powstanie NATO
- poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.